

ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΘΩ.

Ιστορικὸν ὑπόμνημα "Αθω.

(Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ Κώδικος Μ. Ἀλυσας.

Θέσις Ω. Ἀριθ. 120)

Ὅτε ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀσάνη κυροῦ Ἰωάννου τοῦ βασιλευσάντος κατὰ τὴν Ζαγοράν καὶ κρατήσαντος καὶ πολλὰ τῶν Ρωμαίων κάστρα, γέγονε καὶ ἡ ῥηθεῖσα πράξις, Πατριάρχειον εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ σπουδάζαντος γενέσθαι, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καταναγκάζαντος εἰς τοῦτο, ἐπειδὴ τὸ ἐνδόξιμον παρὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰληφεν οὗτος, καὶ πατριάρχης ἐπειγούρην κατὰ τὴν Ζαγοράν τοπικῶς γίνεσθαι, πρῶτος ἐν αὐτῇ ὁ πρότερον χρηματίδας μητροπολίτης Φιλίππων Γρηγόριος πατριάρχης καθίσταται. Ὁς δὴτα πατριάρχην καὶ μητροπολίτην Θεσσαλονίκης παρὰ κανόνας πεποιθώς, σπουδὴν ἔθετο πᾶσαν καὶ ἐπίσκοπον Ἱερισσοῦ καταστήσαι. Βουλόμενος τὸν δὲ πεποίηκε Θεσσαλονίκης Μιχαὴλ τὸν μορατᾶτην λεγόμενον, παντέλως τῆς κατὰ τὴν τοιαύτην ἐπισκοπὴν ἐνορίας αὐτὸν ἀποστήσαι. Τῶν ἰδίων οὖν ὁ τοιοῦτος Θεσσαλονίκης ἀντεχόμενος, ἐγκαλέσων τὸν αὐτὸν πατριάρχην ἀπῆκει πρὸς βασιλέα. Οἱ γὰρ μὴν κατὰ τὸ "Ἅγιον Ὅρος τοῦ Ἀθω ἀσκήσαντες μοναχοὶ εἰς τρισχιλίους συναχθέντες λογάδας τε ἄπαντες καὶ τῇ κατὰ Θεὸν ἀναχωρήσει καὶ ἀσκήσει πάλαι προκόψαντες μὴτε πατριάρχην δεχόμενοι, μὴτε μὴν τὸν παρ' αὐτοῦ χειροτονήσαντα, Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπον Ἱερισσοῦ ἢ παρὰ τοῦτου τοῦ πατριάρχου ἢ παρὰ τοῦ μορατᾶτου Μιχαὴλ, οὐκ ἐδέχοντο χειροτονηθῆναι. Διὰ ταῦτα τοὶ καὶ οὗτοι πρὸς βασιλέα ἀπελθόντες κατὰ τὴν Καλλιούπολιν τινικαῦτα εὐρισκόμενον, καθ' ὃν δὴτα καιρὸν τοὺς τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ἑλένης γάμους ἐτέλει, μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ αἰοδίου βασιλέως κυρ Ἰωάννου Δούκα τοῦ Βατάτζη, εὐρισκόμενου ἐκεῖσε καὶ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ πρότερον χρηματίσαντος μητροπολίτου Ἐφέσου, τὰ τῆς υποθέσεως ἐγκλησὶν ἐποίησαντο, κατὰ τε τοῦ πατριάρχου Ζαγοράς καὶ τοῦ διαληφθέντος Θεσσαλονίκης, ἐνώπιον καὶ ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, σφοδρῶς ἄγαν ποιοῦμενοι, δίκαια τε προβαλλόμενοι καὶ δὴ καὶ τὸ καθάπαξ γεγονός, κηρύσσοντες θέσπισμα τοῦ ἐν βασιλεύσειν αἰοδίου κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, οἵτινες ἄρα μοναχοὶ καὶ ἐκ περιουσίας ἐδικαιώθησαν. Καὶ γὰρ μὴδ' ἐν ἔξει δίκαιον ἱερατικὸν κατὰ τὸ "Ἅγιον Ὅρος τὸν ἐπίσκοπον Ἱερισσοῦ ὁ τότε Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῆς περιουσίαν ἐνδομίου

σης συνόδου τῶν ἀρχιερέων κείμενη, κατὰ τὴν περιλήψιν τοῦ διαληφθέντος βασιλικῆς προτάγματος. Τὸν Ζαγορὰς δὲ πατριάρχην ἀπεφθίνατο μηδὲν ὡς χωρεῖν κατὰ τῶν μὴ υποκειμένων τῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ μητροπόλεων, καὶ χειροτονίας ποιεῖν, ἢ ἄλλο τι ἐκκλησιαστικὸν διαπράττειν, καὶ μάλιστα ὁ τότε Φιλίππων εὐρισκόμενος μητροπολίτης κυρ Φωκάς ζηλώσας, εἰς καθαίρεσιν τελεσίαν διηγέρθη τοῦ τῆς Ζαγοράς πατριάρχου. Ὁ βασιλεὺς Ἀσάνης πάντα λῖθον ὁ δὲ λέγεται κεκινηκώς, τὸν Θεσσαλονίκης καθαίρεθῆναι μᾶλλον ἐψηφίσατο, ὡς παρὰ κανόνας καὶ παρὰ τὴν τοῦ Κωνσταντινουπόλεως γνώμην χειροτονήσαντα, ὁ δὲ καὶ γεγονός, ὁ μὲν Κωνσταντινουπόλεως αὐτίκα, παρόντων καὶ ἀμφοτέρων, ἤϊθον ποικικώς, χειροτονεῖ κατὰ τὴν Θεσσαλονικὴν μητροπολίτην τὸν ἀγιώτατον καὶ ὁμολογητὴν γενόμενον ὕστερον, κυρὸν Μιχαὴλ τὸν Διούπατον. Δίκαιοι δὲ ἡ ἱερὰ τῶν ἀρχιερέων σύνοδος παρ' οὐδένος τῶν ἀρχιερέων τοὺς ἀρχιερεῖτας ἀρξασθαι, γενέσθαι δὲ ἐπίσκοπον Ἱερισσοῦ παρὰ τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης ἐπέτρεψε, διὰ τὸ μὴ τὴν τοιαύτην μητροπολιν Θεσσαλονικὴν τῶν αὐτῆς ἐκκλησιαστικῶν στερηθῆναι δικαίον, μηδεμίαν ἄδειαν ἔχοντες οἱ ἐπίσκοποι ἐν ταῖς σεβασμίαις μοναῖς κατὰ τὸ τοιοῦτον "Ἅγιον Ὅρος. Ἀλλ' ὅτε χρειαί τις γένηται ἱεροτελεστίας καὶ καθιερώσεως ναοῦ προσκαλούμενον ἐρχέσθαι, εἰ ἄρα καὶ τὸ καθάπαξ δόξαντα τῇ ἱερᾷ συνόδῳ ψυλάττειν φαίνεται ὁ τοιοῦτος ἐπίσκοπος. Εἰ δὲ παραβαίνοντα ταῦτα θεάσονται, ἐξ ἑτέρας ἀρχιερεῖας κατὰ προτροπὴν τοῦ κατὰ τὸ "Ἅγιον Ὅρος ὁσιωτάτου πρώτου τὰ τῆς ἱεροτελεστίας, ἐν ταῖς διαληφθεῖσαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους μοναῖς διαπράττεσθαι, ἀφορισμῶν παρακολουθησάντων εἰς ταῦτα καὶ ἀναθεματισμῶν, ὥστε μὴδὲν ἐκ τούτων παρατραπῆναι ἢ τὸ καθόλου ἀπαρῶθῃναι.

Ταῦτα παρὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον προαχθέντα καὶ τελεσθέντα, καὶ τῇ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ὑπογραφῇ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀρχιερέων βεβαιωθέντα καὶ ἐξασφαλισθέντα, οἱ βασιλεῖς ἐκεῖνοι δι' ἐρυθρῶν πιστωσάμενοι γραμμάτων εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα συντηρεῖσθαι παρεκελεύσαντο. Ὡς καὶ ὁ Ἀκροπολίτης Λογοθέτης Χρονικὴν Ἱστορίαν γράφων, ἀρξάμενος τῆς υποθέσεως ἀπὸ τῆς παρὰ τὸν Αττινῶν ἀλδωδῆς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀφ' οὗ δι' ἔγγραφων παρεδωκεν. Εἰ δὲ μὴδενὸς καλοῦντος ἐπέλθῃ ἀτάκτως ἐπὶ χειροθεσίᾳ τινὶ καὶ καταστάσει ἐκκλησιαστικῶν πράξεων, μὴ προσήκόντων αὐτῷ, ἄκρῳ μὲν τὰ ὑπ' αὐτοῦ πραττόμενα τυγχάνειν, καὶ αὐτὸν δὲ ὑπέχειν τῆς ἀταξίας αὐτοῦ καὶ τῆς παραλόγου ἐπιχειρήσεως τὴν προσήκουσαν παιδευσίν, καθρημένον ἐντεῦθεν ἥδη ὑπὸ τῆς Ἁγίας Συνόδου.

Εἰς τὸν Ἁγίον Ὅρει Ἀθω. 1893 Αὐγουστοῦ 20.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ε. ΑΛΕΞΙΟΥ

1) Ἐχον ὡς Θεσπίσαντες τὸν τὸ "Ἅγιον Ὅρος εἰσελθόντων καὶ μηδεμίαν φορολογίαν ἢ ἐπὶ τῇ ἐξείκει τῶν, ἐν αὐτῇ μοναχοῦς, εἰς τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, μηχανεύσειν, δὲ τῶν βασιλέων καὶ ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου ἀπερισπάστως εὐχέσθαι. Τῶς δὲ τῶν ἐπαρχικῶν ἀρχόντας καὶ πλησιόχρους μηδὲ μὴν κοινωνίαν ἔχειν εἰς τὸ "Ὅρος, ἀλλ' οὐδὲ ἐπισκοπὴν τινὰ (διὰ τὰ καὶ τὰ) καὶ τὰς προλήψεις τὰς λεγόμενας κατὰ τῶν ἐπισκόπων, καὶ διὰ τὸ μὴ δεσμεύειν τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐντολὰς δίδόναι τοῖς πρεσβυτέροις καὶ ἐπιστάταις αὐτοῦ. Ἀλλὰ μὴν δε-

ποτεῖαν καὶ κεράλην τῶν πατρῶν ἀπορροήσαν, οἱ δὲ κατὰ φρονύγας αὐτοῦ ἐστῶσαν ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἀναγκάστην, ὡς οὐκ ἐστὶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἡ ὑπογραφή διὰ ἐρυθρῶν γραμμάτων τῆς βασιλικῆς χειρὸς καὶ ἡ διὰ κροῦ συνθήκης σφραγίς.